

Чычкан Фёдар Уладзіміравіч – 4.02.1955 года.

Нарадзіўся ў г. Навагрудку Гродзенскай вобласці. Паэт. Член СПБ. Пасля заканчэння ў 1972г. сярэдняй школы №3 у г.Навагрудку паступіў у Белдзяржуніверсітэт імя У.І.Леніна, які закончыў у 1977г. (філалагічны факультэт). Працаваў у рэдакцыі Навагрудскай раённай газеты “Новае жыццё” у якасці літсупрацоўніка сельгасадзела, карэктарам, карэспандэнтам прамысловага аддзела. У снежні 1979г. быў прызваны ў армію ў якасці камандзіра мотастралковага ўзвода. Пасля двух гадоў службы вярнуўся ў г.Навагрудак, працаваў загадчыкам аддзела пісем рэдакцыі газеты “Новае жыццё” і адказным сакратаром. З верасня 1983 па сакавік 1989г. – слухач Вышай партыйнай школы. З сакавіка 1989г. па верасень 1991г. – намеснік адказнага сакратара рэдакцыі газеты “Гродзенская праўда”. З верасня 1991г. да лютага 2002г. – выкладчык беларускай мовы і літаратуры ў гімназіі №1 г.Гродна. З лютага 2002г. працуе выхавальнікам у Дзіцячым доме змешанага тыпу Кастрычніцкага р-на г.Гродна. З гэтага ж года да мая 2004г. працаваў выкладчыкам стылістыкі рускай мовы і тэхналогіі вядзення перамоў у Гродзенскім філіяле Маскоўскай гуманітарнай акадэміі. Спыніў працу ў гэтай навуковай установе ў сувязі з яе закрыццём. Настаўнік вышэйшай катэгорыі, член Саюза журналістаў Рэспублікі Беларусь, член Міжрэгіянальнага Саюза пісьменнікаў Украіны.

Творы (артыкулы, карэспандэнцыі, фельетоны, вершы) друкаваліся ў Навагрудскай раённай газеце “Новае жыццё”, у абласной – “Гродзенская

праўда”, у гарадской – “Аркуш”. Выдаў кнігу паэзіі (паэму) “Пацеры Васілісы Прамудрай” (2000).

З цыклу «Папараць-кветка»

Запрашэнне

Верш загінуў бы, звяў на паперы,
Знік, як Папараць-кветка, у сны,
Каб ніхто ў гэты верш не паверыў
І не стаў ён часцінкай вясны.

Дык заходзьце, расчынены дзверы.
Гмах душы без замкоў і ключоў.
Верш загінуў бы, звяў на паперы,
Ды жыве дзеля Вас, чытачоў!

Духоўная калыска

Дзень, як Нестар, летапіс свой піша
І знікае ў Лету пакрысе.
На шурпатай даланіне ўзвышша
Змак-старац пыл вякоў трасе.

Я іду сюды, калі стаміўся,
Я іду сюды да цішыні.
Мур, як той асілак, распраміўся
І мае мацуе карані.

Я тут вырас з кветкамі на вежах,
З дрэўцам на раструшчанай сцяне.
Казкі і паданні яго зведаў.
І яны выхоўвалі мяне.

Абрываў рамонкаў-сонц пялёсткі
І лічыў аблокаў табуны.
Зморшчынкі мае ўсе, як бароздкі

Сіверам прадзьмутае сцяны.

Не князі і грозныя дружыны
Мроямі выходзяць з небыцця.
Тут Міцкевіч вобразам Гражыны
Захапіў цікаўнае дзіця.

Мой сягаў пагляд да Вераб'евіч,
Далятаў да Валеўкі як птах.
Тут чытаўся лёгка Караткевіч,
Ажываў на яве ўяўны Стах.

Тут узнікла мера шкадаванню
Аб гадах, патрачаных дарма.
Тут дрыгант душы ўзляцеў над тванню,
Сэрца выбаўляючы з ярма.

З тым ярмом не лёгка расставацца,
Бо да нашых каркаў прырасло
Рабскаю прывычкай здавацца
Ворагам, штурхаючых у зло.

Рабскаю прывычкаю не верыць
Поўні звышдастатку сіл добра.
Вось чаму зачынены ўсе дзверы
Ў дабрабыт з будзённага віра.

Цемра ўсё бліжэй: вайна, разоры,
Раскладанне, нораўны звырод.
Ды нязломны воін на дазоры
Божай Праўдай, верай у народ!

Сын Чалавечы

- санет -

Стан улюбёнасці – наш Божы стан,
Калі ўсё лепшае яўляе чалавек.
Тады ён нам нагадвае Хрыста
І ўсіх, хто быў з Ім разам з веку ў век.

Вось прыклад! Хто ж наважыцца забыць
Яго замаахвярную любоў?!
Бо абьякавым да Агнца нельга быць,
Будзь ты з цароў зямных ці з іх рабоў.

“Сын Чалавечы!” – аб Сабе Ён сказаў.
Удакладнім: Сын Чалавечнасці, Добра.
Хоць з праху ўсе мы і з Адамава рабра,
Ніхто ў сардэчнасць шлях не завязаў.

І здраджваем, і забаваем шмат разоў,
А Ён глядзіць цярпліва з абразоў.

Змрочны вершнік

Паляванне, ізноў паляванне...
Скрозь спакою няма ў нашым краі.
Ноч хаваецца ў шэрым тумане,
Галавешкі ад зорак збірае.

Цені мчацца і чуюцца гукі:
Дробны пошчак капытаў нясецца.
І страляюць нябачныя лукі,
І ад стрэлаў няма куды дзецца.

Хуткі бег нараджае знямогу.
Ты мяне прад сабой не гані,
Чорны вершнік на чорным кані,
Я і сам сваю знаю дарогу.

Век бяжы, а спачыць – не спачынеш.
І не збочыш – твой цень за спіною.
Што ж ты робіш, ну што ж ты чыніш,
Змрочны дэман, са мною?!

Мой на золак шлях, твой – у багну,
У бяздонне са стомай кручы,
Я світальнага Сонца прагну,
Абмінаючы Месяц бліскучы.

Ёсць жывое і мёртвае ззянне.
Месяц зманлівым свеціць агнём,
А пад ім нараджаюцца зданні,
Каб растаяць расквечаным днём.

Брат загнаны, варочайся тварам
Да маны, меч зацяўшы ў далоні.
Бачыш, Сонца ўстае над абшарам,

Бачыш, побач агністыя коні.

Ноч хаваецца, золіцца ранне...
Веру, будзе дасягнута Мэта,
Бо сваё мы вядзем паляванне
У харугве Баяна-Паэта.

Як і я, ты аб шчасці марыш,
З трагладзітамі на нажах.
Узніміся, адолей жах,
На зямлі сваёй стань, таварыш!

Як і я, ты пад сцягам надзеі
У Бязмежжа дарогу знаходзь.
Нас, як хвалі, уносяць падзеі
Да вяршыняў амаль мімаходзь.
Успамін

Мілая, аконца зафірань,
Запалі агеньчык у пакоі.
За акном выцвельваецца здань
У таемным, велічным спакоі.

За акном і кроку не ступіць,
Ноч такая, нібы выткні вока.
Ды нясе нам радасці папіць
На хвасце стракатая сарока.

Ды нясе яднанне гэта ноч,
Асвяціўшы зоркамі дарогу.
Сёння, як калісьці, мы ізноў
Пахаваем клопат і трывогу.

Сёння, як тады, на ўвесь абшар
Закрычу ад шчасця: “Ты багіня!”
Затрапеча рук тваіх пажар
І навечна дрэннае загіне.

Затрапеча вуснаў кіпень – жар
Неўспадзеў упарта і хлапеча.
Затрапеча дом і нават шар
Наш зямны магутна затрапеча.

Завіруе вогненны імпэт,

Нечуванай ласкай аглушыць.
Падкажы, Нябесны Цар – Паэт,
Як з’яднаць на вечным кветкі-душы?

Раніца шпурляе прамяні
У акно на ружы і леўкоі...
...Мілая, фіранкі разгарні,
Хай шчыруе сонейка ў пакоі.

Знаёмая незнаёмка

Я прыгожых такіх сустракаў вельмі рэдка
І стараўся прайсці стараной...
Ты ж з’явілася Папараць-Кветкай,
Нечакана такой незямной.

Знешнасць яркая вабіць, і, разам з тым, мучыць,
І зацягвае ў бездань вачэй.
Дзе ж ты знікла, памочніца-мудрасць,
Ды, і меўшы цябе, не лягчэй.

Аб сустрэчы з Літвой і з табой марыў доўга,
Нёс агульнай гісторыі груз.
Мы прапраўнукі князя Міндоўга:
Ты літоўка, а я беларус.

Нашы продкі калісьці ў агульнай дзяржаве
Аб’ядналіся супраць татар.
Меч Пагоні ў руках не саржавеў
І маланкаю рвецца з-за хмар.

Сімвал еднасці вечнай і сённа вядзе нас.
Пры сустрэчы часцей гавары:
“Добры дзень, браце мой, laba djena,
Не сумуй, дарагі, без пары!”

Не раздзеліць сцяною людзей разнамоўе,
Бо не мае на гэта падстаў.
У Міцкевіча: “Litwo! Ojczyzno moja...”
Я па-польску ў юнацтве чытаў.

Гэты верш ад амшэлых муроў Навагрудка
Даляціць па літоўскай зямлі.
Прачытай, калі здасца мінутка,
Сябра ўспомні калі-нікалі.

Прыклад самаахвярнасці

У хвалях застыўшых, скаваных марозам,
Празрыстых і чыстых, як шкло,
Заблытала косы красуня-бяроза,
Іх снегам густым занясло.

Відаць, заглядзелася летам гарачым,
Цікаўна схіліўшыся ніц,
Туды, дзе да сонца ўзнімаўся гарлачык
У купцы лілей-чараўніц.

А восенню ў дождж, калі хмарнай навалы
Навіс над вадою сувой,

Сваю вершаліну мацней нахіляла,
Накрыўшы гарлачык сабой.

І нават зімою, у холад і сцюжу,
Не кінула кветку яна,
Ахоўвае ў лёдзе надзейна і мужа
З надзеяй, што прыйдзе вясна.

Купалле

Купальскія вогнішчы людзі палілі.
Па звычаях продкаў вялі карагод.
Спрадвечнага Бога аб шчасці малілі.
Аб тым, каб пазбавіў грахоў і нягод.

Узрушана зыркяя промні віталі.
І кожны агонь варушыў.
І знічкі ад вогнішча ў неба ўзляталі
Як знак, хто з іх больш награшыў.

Дзяўчаты спляталі вянкi і кідалі
З таемнымі думкамі ў хвалі ракі.
Куды папывуць, выглядалі, гадалі.
І берагам йшлі напрасткі.

Над імі далёкія зоркі алелі.
І месяц зіхцеў малады.
Яны ж свае песні да раніцы пелі
Ў абдоймах начной пекнаты.

Пра шчасце, пра долю, пра Папараць-кветку,
Якую ўсе прагнуць знасці,
Якая да часу расце ў непрыкметку,
Схаваная ў прэлым лісці.

Сяброўскі шарж

Даруйце мне, сябры-паэты,

Што рэдка я для вас пішу.
Але ў кароткі вершык гэты
Уклаў гарэзную душу.

Хто з нас не дбаў пра змест і форму
І не шукаў свой ідэал
Не дзеля славы і пракорму,
А толькі б якасць даць і вал?!

Адзін меў музу на прыкмеце.
Прыйшла ахвотаю сваёй.
Дык зачыніў у кабінце
І не даю спакою ей.

Дзяўчына плача і бушуе
Крычыць: “Пусці, я не твая!”
А ён нібыта і не чуе.
Ну што ты возьмеш з бугая?!

На вершы ўсе падраў панчохі,
А на паэмы – сарафан.
Нат дарагой кашулі трохі
Адзерці здолеў на раман.

Тут да братоў-багоў малітву
Шле муза, слёзна просіць іх:
“О, умяшайцеся вы ў бітву,
Паэту ўдарце вы пад дых!”

Браты зірнулі ўніз і з неба
Далі сястры адказ такі:
“Не лазь, касатка, дзе не трэба,
Бо там любы натрэ бакі.

Тым больш паэты. Іх так многа
Дала зямля нам на бяду,
Што нат Сварога, Бацьку Бога,
Яны трасуць за бараду”.

Летам ў вёсцы, або Пятая працоўная чвэрць

- Пойдзем, мальцы, грабіць сена, -
Дзед унукам кажа.
Тут узнікла мізансцэна,
Быццам з рэпартажа.

Моргаў, лыпаў дзед вачыма,
Сквіцу адвесіў.
Паціскаў, дзівак, плячыма –
Чорт накуралесіў!

Сын старэйшага, што ў Брэсце,
Кол схапіў у рукі
І давай калом тым трэсці,
І давай ім грукаць.

Сын малодшага, з Гародні,
Большага памеру
Дрын падняў. Такі нягоднік!
Ды яшчэ сякеру.

Той, што з Віцебска прыехаў,
Бзікаваты кроплю,
З дзікім гіканнем і смехам
Падхапіў аглоблю.

З Гомля ўнучак, баіць грэшна,
Трохі глухаваты.
Ледзь пачуўшы дзеда, спешна
Чапялу прэ з хаты.

Магілёўскі – не такоўскі.
Не дапоўз да “войска”.
Спаў ён з пляшкаю “Маскоўскай”
Недзе ля Прапойска.

Ну а мінскі, са сталіцы,
Самы зухаваты,
Кажа: “Продак, пахмяліцца б
І – за аўтаматы!”

Затрасліся ў дзеда рукі,
Падкасіла ногі:
“Не да той вядуць навукі
Горад педагогі.

І чаму чужое вабіць?
Каб свайму прапасці?
Не на нашай мове “грабіць” –
Рабаваць і красці.

Мы тут грабім, як накосім,
Не бяром чужога,
Дапамогі ў Бога просім:
“Нельга нам без Бога!”

Трывога

Не дзяўбіце калабочак,
Белы гусі! Гыля!
Завітаў у наш куточак
Вожык з Чарнобыля.

Завітала ў нашы хаткі
Разам з ім трывога.
Ля калысак плачуць маткі,
Моляцца на Бога.

Чым накорміш, чым напоіш,
Што дасі малечы?
Шчытавідку чым загоіш,
Прэласць чым падлечыш?

Пульхніць цётка зямельку,
Дзядзька – вечна п’яны.
І збіраюць на бутэльку
“Зайцаў” ветэраны.

Не спяшаюцца вакханкі
Не свае спатканні.
СНІД загнаў іх за фіранкі
Трызніць аб каханні.

Зноў паўсюдна лазяць вошы
І не дзіва – гніды.
Эх ты, вожык, голы вожык,
Што твае нукліды?

...Дзірка – справа, латка – злева...

Хто нам дапаможа?!
Не кідай, Святая Дзева,
Барані нас, Божа!

Святагор і Цяга Зямная (перайманне)

Едзе волат вышэй лесу стаячага,
Галавой упіраецца ў воблака хадзячае...
Паехаў Святагор шляхам-дарогаю
І на дарозе сустрэўся яму падарожны.

Прыпусціў волат свайго дабра каня
Да таго пахаджалага-падарожнага,
Ніяк не можа дагнаць-перагнаць яго:
Паедзе ва ўсю рысь – падарожны ідзе паперадзе,
Ступою паедзе – падарожны ідзе паперадзе.

І прагаварыў Святагор-волат такія словы:
“Ай жа ты, падарожны чалавеча,
Прыстань-прыпыніся, хоць крышачку,
Не магу цябе дагнаць на добым кані!”

Прыпыніўся пахаджалы-падарожны,
Здымаў з плячэй сумачку-невялічку
І клаў яе асцярожна на сыру зямлю.
І прагаварыў Святагор-волат такія словы:
“Што ў цябе ў сумачцы-невялічцы?”

І чуе ў адказ:
“А вось падымі з зямлі, дык убачыш”.

Сышоў Святагор-волат з дабра каня,
Ухапіў сумачку рукою – не змог і зварушыць;
Стаў узнімаць абедзвюма рукамі –
Толькі дух пад сумачку змог прапусціць,
А сам па калені ў зямлю ўграз.

І прагаварыў Святагор-волат такія словы:
“Што гэта ў цябе ў сумачку пакладзена?
Сілушкі-моцушкі мне не займаць стаць,
А я і здынуць сумачку не магу!”

І чуе ў адказ:

“У сумачцы ў мяне цяга зямная”.
І прагаварыў Святагор-волат такія словы:
“Ды хто ж ты ёсць і як цябе імем клічуць,
Узвялічваюць як па бацькаўшчызне?”

І чуе ў адказ:
“Я ёсць Мікулушка Селянінавіч!..”

Ацаленне Ільі Мурамца (*перайманне*)

І кажуць калікі пахаджалыя:
“Будзеш ты, Ілья, вялікі волат.
І смерць табе ў бітве не пісана:
Біся-раціся з усялякім волатам
І з усёю паляніцаю ўдалою;
А толькі не выходзь біцца са Святагорам-волатам:
Яго і зямля на сабе праз сілу носіць;
Не біся, не раціся і з родам Мікулавым:
Яго любіць Матулечка-Сыра-Зямля;
Не хадзі яшчэ на Вальгу Усяслаўліча:
Ён не сілаю возьме, дык кемнасцю...”

Вечнасць

Ідзі на пагорак гадзінай начною
І ў вочы Бязмежжа зірні!
Убачыш – над роднай тваёй стараною
Гараць незямныя агні.

Убачыш суквецці далёкіх сузор’яў,
Бяскрайні, бясконцы абшар,
Дзе цёмны, дзе полымем дзіўным азораны,
Яўляючы холад і жар.

Дзе чысты, празрысты, без пылу, туману,
Дзе цьмяны і чорны як ноч,

Гатовы да шчырасці і да падману.
Няведама да чаго.

Гатовы да вечнасці і да смерці
У кожным сваім кутку.
Жывое знянацку гатовы сцерці,
А часам падаць руку.

Жывое і ў смерці жывым застанецца,
Бо хоча, бо прагне жыць,
Бо гэты Сусвет усвядоміць імкнецца,
Каб казку аб ім злажыць.

Бо гэты Сусвет – гэта Жывы свядомасць,
Яе ўскрыжаваны Манас...
А нам вельмі многае невядома
І многае вабіць нас.

А нам вельмі важна ва ўсім разабрацца:
І ў космасе, і ў Душы,
Каб смела за добрыя справы брацца
І ў горадзе, і ў глушы.

У цёмны абсяг мы глядзім з адчаем,
Шукаючы сэнс яго.
А Космас маўчыць, ён ад нас чакае
Глыбокага сэнсу свайго.

А Космас маўчыць, адчуваючы сілы
Маленькіх дзяцей сваіх.
Ён бачыць: ікары рыхтуюць крылы!
І любіць бязмежна іх.

Ён бачыць і тых, што надзеі зракліся,
Забыўшы на повязі з ім.
Хоць, можа, ужо не аднойчы кляліся
Нядбайным каханнем сваім.

Хоць, можа, ужо не аднойчы ляцелі
У вечны сусвет ад Зямлі,
Гартуючы дух свой у вогненным целе,
Як меч на гарачым вуглі.

Гартуючы дух на бясконцым пазнанні,
На вогневарунках жыцця,

На творчым самога сябе паглынанны,
Каб чыстымі быць як дзіця.